

Overweeg je een wijziging van de voedersamenstelling op je varkens- of pluimveebedrijf?

Hou rekening met je persoonlijkheid, bedrijfstype en omgeving!

Karolien Langendries (Pluimveeloket) - Sarah De Smet (Varkensloket) - Liselot Bourgeois, Jef Van Meensel & Thibault Cloet (ILVO)

Een wijziging doorvoeren in de voedersamenstelling van je dieren kan op verschillende manieren. Afhankelijk van deze keuze zal de vereiste inspanning van de veehouder variëren. Zo kan het gaan om het vragen van een ander voeder aan de voederfirma of het inmen- gen van kleine of grote(re) hoeveelheden eigen grondstoffen. Even goed kan het gaan om een omschakeling naar volledig sojavrij voederen. Landbouwers nemen dit soort beslissingen niet halsoverkop maar wegen meestal grondig de pro's en contra's tegenover elkaar af. Uit verkennend ILVO-onderzoek blijkt dat de drijfveren hiertoe tot drie grote categorieën terug te brengen zijn, namelijk type landbouwer, type bedrijf en omgeving.

Dit deelonderzoek kadert binnen het demonstratieproject "Sojavrije varkens en kippen". Bij veehouders en experts uit de varkens- en vleeskuikensector werd via interviews gepeild naar mogelijke drijfveren om een voederwijziging op het bedrijf door te voeren en de bijhorende factoren die deze omschakeling vergemakkelijken of bemoeilijken. Daarbij werden alle mogelijke wijzigingen in de voedersamenstelling meegenomen en werd dus niet enkel gefocust op sojavrij voederen.

Bedrijfsspecifieke drijfveren vaak gelinkt aan kostverlaging of onderscheidend product

In eerste instantie hebben de drijfveren vaak een economische inslag (Figuur 1). Wanneer men iets wijzigt in het bedrijfsmanagement, wil men ook een meerwaarde creëren voor het bedrijf. Enerzijds kan hierbij gedacht worden aan het verlagen van de voederkosten, bijvoorbeeld door alternatieve grondstoffen in te mengen of door gebruik te maken van al dan niet eigen, lokaal geteelde grondstoffen. Anderzijds kan men ook een meerwaarde creëren door te proberen een onderscheidend eindproduct te bekomen, bijvoorbeeld door een betere smaak of kwaliteit.

Persoonlijke interesse in en kennis over voedersamenstelling, visie en autonomie zijn belangrijke drijfveren voor landbouwer

Uit de interviews kwamen ook een aantal drijfveren naar boven, gelinkt aan de persoonlijkheid van de landbouwer. Die

kan immers vanuit de eigen visie, interesse of kennis over voedersamenstelling meer geneigd zijn om alternatieve grondstoffen te gaan gebruiken.

"Ik had altijd al interesse in zelf mengen en inmengen van grondstoffen [...]":
varkenshouder

Daarnaast streven sommige veehouders vanuit hun idealen naar bijvoorbeeld meer circulariteit door het verwerken van reststromen in hun voeders. Positieve ervaringen van collega's kunnen mee leiden tot een effectieve voederom- schakeling. Ook kan een grotere autonomie meespelen in de beslissing om van voedersamenstelling te veranderen. Het gevoel te hebben meer onafhankelijk te kunnen produceren, bezorgt sommige landbouwers een hogere werkvreugde.

Omgevingsfactoren ook belangrijk

Naast bedrijfsspecifieke factoren en de landbouwer zelf kunnen de drijfveren

ook nog gelinkt worden aan de omgeving. Hierbij kan het bijvoorbeeld gaan om een (vlotte) beschikbaarheid van grondstoffen in de nabije omgeving van het bedrijf. Maar ook de wetgeving rond bijvoorbeeld teeltrotatie kan aanleiding geven tot een wijziging in de voedersamenstelling op het bedrijf. Ook het feit dat de markt of afnemer vraagt om meer lokaal te gaan produceren met lokale grondstoffen kan onder deze categorie ondergebracht worden.

"De grootste sojaproductent zit in Brazilië en eigenlijk willen we daarvan af. We willen niet meewerken aan de ontbossing in Zuid-Amerika. [...]":
pluimveehouder

Figuur 1. Drijfveren voor het doorvoeren van een wijziging in voedersamenstelling zijn gelinkt aan de landbouwer, het bedrijf en/of de omgeving

Evalueer op voorhand de mogelijke slaagkansen van je gewijzigd verkoopkanaal

Bij een wijziging in het bedrijfsmanagement moet op voorhand goed nagedacht worden over de mogelijke afzetkanalen van het product. Uit de interviews bleek dat een aantal landbouwers hierbij ingezet had op een wijziging van het verkoopkanaal waarbij de verkoop in een eigen hoevewinkel hoog scoorde. Maar het succes van een op te starten hoevewinkel hangt af van diverse factoren. Zo dien je rekening te houden met de geografische ligging van je bedrijf: een afgelegen bedrijf zal sowieso minder (toevallige passerende) klanten aantrekken dan een bedrijf dichtbij een dorpskern of drukke weg. Daarnaast moet ook aandacht besteed worden aan het verhaal áchter het product. Dit kan de consument ook mee overhalen om een meerprijs te betalen voor een bepaald product. Op voorhand de bereidwilligheid tot het betalen van een meerprijs nagaan bij potentiële consumenten biedt ook een grotere garantie tot succes.

Een wijziging in de voedersamenstelling is een weldoordachte keuze waarbij persoonlijkheid van bedrijfsleider, bedrijfstype en omgeving een cruciale rol spelen

“Bij ons speelt de beleving zeker een rol. De klanten kunnen de varkens zien lopen.

Als het product een halve euro duurder is, heeft men daar geen probleem mee [...] : varkenshouder

Merendeel van geïnterviewde landbouwers tevreden over de bedrijfsaanpassingen

De meeste geïnterviewde landbouwers waren tevreden over hun doorgevoerde veranderingen op het bedrijf. Soms was het uiteraard een “trial & error” en moest men wat langer zoeken naar het voor hun ideale verdienmodel. Soms bracht het nieuwe verdienmodel ook extra arbeid met zich mee, bv. wanneer men overschakelde op deels zelf in-mengen van de grondstoffen. Maar dan woog het feit dat men meer autonoom en minder afhankelijk was van de voederfirma daar op het tevredenheidsgevoel. Alles hangt uiteraard af waar je je eigen prioriteiten aan stelt en dus van je persoonlijkheid.

Factoren die het veranderingsproces bemoeilijken of vergemakkelijken

Een aantal factoren kunnen in het voor- of nadeel spelen bij bedrijfsveranderingen. Zo kunnen bepaalde aanwezige voederinstallaties of stalinrichtingen zich minder makkelijk lenen tot een bedrijfswijziging (bv. van droogvoeding naar brijvoeding of in-mengen van CCM). Ook de diercategorie kan een beperkende factor zijn: oudere dieren

kunnen bepaalde grondstoffen al makkelijker verteren dan jongere dieren waardoor sommige voederwijzigingen helemaal niet gewenst zijn op het bedrijf. Daarnaast kan ook de beschikbaarheid of de prijs van alternatieve grondstoffen in het nadeel spelen van het bedrijf.

Al kunnen die aanwezigheid en prijs van alternatieve grondstoffen even goed ook voordelig zijn voor het bedrijf. Daarnaast kunnen ook bepaalde samenwerkingen voordelen opleveren, bv. met een bepaalde voederfirma of met collega-landbouwers uit de omgeving. Ook een aangepast verkoopkanaal zoals een eigen

hoevewinkel kan landbouwers overstag doen gaan, rekening houdend met het aangeboden type product of de locatie zoals eerder aangehaald. Verder hangt ook veel af van de landbouwer zelf: als hij interesse heeft in de nieuwe materie en gemotiveerd is om er de nodige tijd en kennis in te stoppen, is dat zeker een stap voorwaarts.

Bekijk je verdienmodel voor je wijzigingen doorvoert

Ben je zelf sterk een bepaalde wijziging in voedersamenstelling aan het overwegen op je bedrijf, bekijk dan zeker je (toekomstig) verdienmodel. Alle factoren moeten een perfect geheel vormen dat ook moet passen bij jou als ondernemer. Bekijk hiertoe ook zeker de VerdienWijzer, een online tool die je kan inspireren bij het aanpassen van je verdienmodel (<https://www.verdienwijzer.be/>)!

Deel ook even je ervaring met ons

Het onderzoek dat hier werd uitgevoerd was vooral verkennend en gebaseerd op een beperkt aantal interviews met landbouwers en experts uit de varkens- en vleeskuikensector.

Heb je ook een wijziging doorgevoerd in de voedersamenstelling op je bedrijf? Dan horen we graag je positieve of negatieve ervaringen.

Contacteer hiervoor Liselot Bourgeois (liselot.bourgeois@ilvo.vlaanderen.be).

Meer info over het demoproject en de resultaten op

<https://www.varkensloket.be/voeder/sojavrije-varkens-en-kippen> en <https://www.pluimveeloket.be/sojavrij>

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

